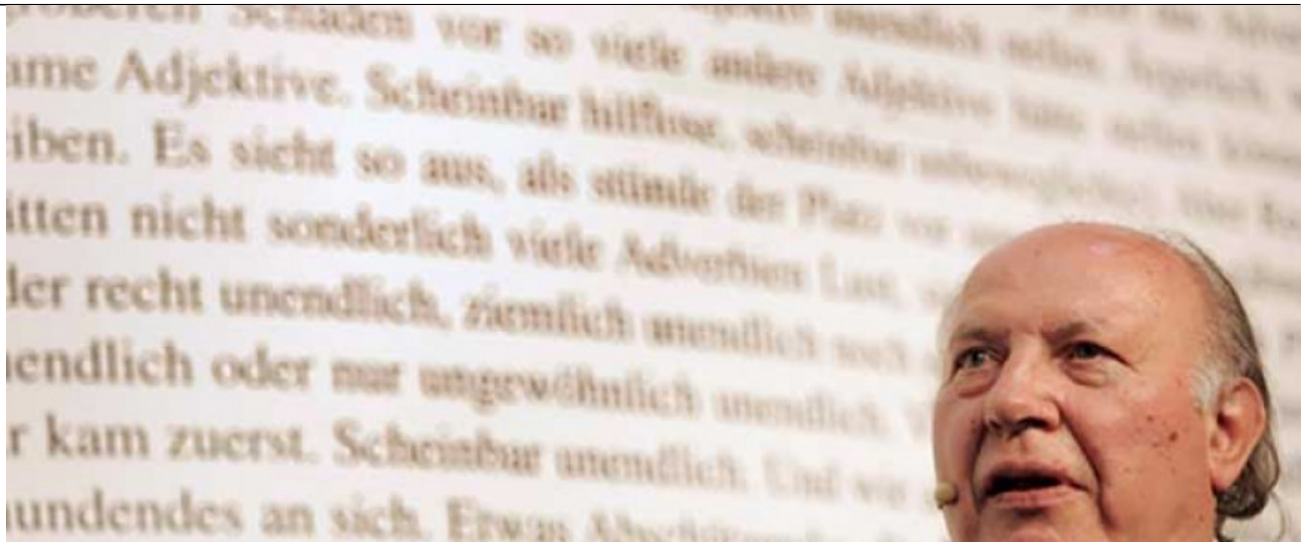

Mit?l nagy a nagy író?

2016 április 03. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

1

Átlag: 1 (1 szavazat)

Mérték

Elhunyt a nagy magyar író. Elhunyt a legnagyobb magyar író, az egyetlen magyar Nobel-díjas, irodalmi életünk felejthetetlen lakmuszpapírja.
Dicsérni illenék most Kertész Imrét, ahogy mások teszik, megemlékezni irodalmi zsenialitásáról, ahogy mások teszik, magasztalni sorsfordító géniuszát, ahogy mások teszik, de – mi nekem Hekuba, s mi Hekubának én – inkább arról írok, amiben valóban nélkülözhetetlen szerepe volt Kertésznek: arról, hogy miképpen érthetjük meg általa a hazai irodalmi közélet posványos nyomorúságát, provinciális kisszer?ségét, bárgyú jellem- és szellemtelenségét. Na, fussunk is neki!

ÍRÓK ÉS OLVASÓK

Anélkül, hogy ezzel Kertész Imre munkásságát min?síteni akarnám, leszögezném mindjárt az elején, hogy szerz?nket Magyarországon gyakorlatilag a kutya sem ismerte 2002 el?tt, azaz azel?tt, hogy megkapta volna a – közmegegyezésszer?en legértékesebbnek tartott – irodalmi elismerést. Legyünk ?szinték: a díjazás el?tt **Kertészt éppen annyira ismerte a hazai olvasóközönség, mint az ezerszámra tenyész?, jelentéktelen magyar írók bármelyikét.** Alkotó élete túlnyomó részében neki sem volt több olvasója, mint bármelyik hazai írócskának: pár száz, pár ezer ember, egy sz?k szubkultúra, amelynek tagjait ezért, vagy azért meg tudott szólítani szerz?nk.

Ez persze nem min?síti, még kevésbé min?síti le Kertész munkásságát, s?t, még az is lehet, hogy korai közönsége volt az az élcsapat, amelynek tagjai valóban felismerték Kertész írói nagyságát.

De azért van itt egy két megfontolandó dolog. Babits gondolatát kölcsön véve: **az író nem attól író, hogy ír, hanem attól, hogy olvassák.** Valójában az író félrevezet? kifejezés. Az igazi író ugyanis f?képpen és els?sorban olvasott szerz?. Az irodalom –, hogy kicsit elvontabb közegben is megfürdessük ezt a gondolatot – afféle társadalmi jelenség, amelyben alkotó és befogadó közösen hozzák létre azt a valamit, ami aztán bekerülhet az irodalomtörténeti kánonba. Ennek a közösségnek azonban Kertész Imre 2002 el?tt nem volt részese. Kicsit sem. Még annyira sem, mint Balogh Lajos alanyi költ?. Bízvást állíthatjuk, hogy Nobel-díj nélkül Kertész Imre kisebb hatással lett volna a magyar irodalomra, mint, mondjuk G.B. *Kratochvill* kárpitos és szobafest?, aki két kötetes regényt írt a légióban Egy sof?r ne legyen szerelmes címmel. Eredeti história…

ÍGY ÉPÜL A PANTHEON

Aztán Kertész Imre meglepetésszer?en megkapta Nobel-díját, s az agg szerz? **ezzel, és csak ezzel megjelent a magyar irodalom szürkés égboltján.** És itt talán érdemes lehet azon is elgondolkozni, miféle valóságtól elrugaszkodott testület az a Nobel-díj bizottság, amelyik – számos jelent?s és milliók által olvasott szerz? mellett – sorra-rendre ítéli oda az ismeretlen és jelentéktelen íróknak a magas kitüntetést.

Gyanítom, bár ezt egészen pontosan nem tudom, és bizonyosságként sem merem állítani, hogy a Nobel-díjas nagyok egy része csak a díjtól lett nagy, ugyanúgy, ahogy Kertész. Az elismerés nélkül már rég a feledés homályában pihenne. Mint ahogy jó néhányuk az elismeréssel együtt is ott pihen.

A valamivel több, mint száz Nobel-díjas írónak nagyjából a felér?l soha semmit nem hallottam, t?lük, róluk soha semmit nem olvastam, pedig irodalmi m?veltség tekintetében a jobbak közé tartozom. És, ha akad itt hivatalos irodalmár, vagy irodalomtörténész, akinek szakmai kötelessége ismerni a legjelent?sebb írókat, nos, tegye fel a kezét, ha nyolcvan százaléknál jobban teljesít ugyanebben a tesztben! Jó, letehetik a kezüket! Önök ennek a jeles kompániának az olvasói, önök ketten.

Mindenesetre a díj következtésben Kertész behuppant a hazai irodalmi panteonba, **és mindenki olvasni kezdte m?veit, népszer?vé vált, eladási listákat vezetett, lábjegyzet, hivatkozási alap, érettségi tétel lett**. Miközben – és ezt megint nem árt világosan látni – Kertész stílusa, mondanivalója, nyelvi eszközrendszere semmit nem változott. Ugyanolyan szubkulturális, kevesekhez szóló író maradt, mint volt.

ELTÉRÍTETT ÍTÉLETEK

Ámde, láss csodát, a hazai irodalmi élet a keblére ölelte, befogadta, nagyjai közé emelte szerz?nket, elemzéseket írtak írói stílusáról, irodalmi jelent?ségér?l, s most, halála idején ódákat zengnek róla. **De vajon megírta volna a sok kötetnyi Kertész-esszét a hazai irodalomtudomány, ha szerz?nk nem kapja meg a világra szóló elismerést?** És, ha igen, ugyan miért nem írta meg 2002 el?tt. Vagy miért nem írta meg legalább egy sz?k szeletét ennek a hatalmas biográfiának?

És a tanulság? Nos, talán csak annyi, hogy rémiszt?en sekélyes az a kulturális élet, amelynek témáit, tartalmait, szerepl?it egyes küls? tényez?k ilyen dönt? mértékben tudják befolyásolni.

Rémiszt?en sekélyesek azok az olvasók, elemz?k, írótársak, akik **egy instrumentális eszköz hatása alatt, hirtelen felfedezik az irodalmi nagyságot.** Mert bár tény – ahogy Babitsra hivatkozva írtam –, hogy a magas irodalmat olvasók és írók közösen hozzák létre, s tény, hogy ebben az irodalmi közegben az olyasféle küls? hatásoknak is van szerepe, mint amilyen a Nobel-díj, a Kossuth-díj, a József Attila-díj, mint amilyenek az irodalmi kritikák, vagy akár a Facebook posztok, azért a kultúrafogyasztás lényege mégis az volna, hogy a befogadó valamiféle személyes viszonyba kerüljön a m?vel.

Kertész Imre alkotói pályafutása éppen arra mutat rá: **tragikusan hiányzik ez a személyes viszony kultúrafogyasztási szokásainkból.** És, hogy még szomorúbb legyen ez a kép, hadd tegyem hozzá: els?sorban nem az olvasók lelkéb?l hiányzik az egyéni vélemény, hiszen nekik bizonyára megvan az ítéletük az általuk megemésztett kultúravakról. De döbbenetesen hiányzik a bátor kiállás, az átgondolt gondolat, az intellektuális lelkiismeret a véleményformálók véleményéb?l.

És persze nem csak az irodalmi vélemény-vezérekéb?l…

www.tutiblog.com

Tisztelt olvasók!
Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következ? címen: https://twitter.com/syracuse73. illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen: https://www.facebook.com/flagmagazin
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló